

Sabima kartleggingsnotat 35, 2019

Herpetologisk kartlegging med vekt på nasjonal kartlegging av slettsnok

Av Beate Strøm Johansen

Herpetologisk kartlegging med vekt på nasjonal kartlegging av slettsnok

Emneord: Coronella austriaca, herpetiler

Årets kartlegging av herpetiler kan inndeles i to hoved-deler:

- Herpetilkartlegging i felt på Sørlandet med hovedfokus på slettsnok, opplæring
- Nasjonal kartlegging av slettsnok ved bruk av lokalaviser, facebook og publikum

Herpetilkartlegging i felt på Sørlandet, opplæring

I 2019 har jeg hatt fire bachelorstudenter til opplæring i håndtering og prøvetaking av slettsnok og generell herpetologisk kunnskap, samt i bruk av Artsobservasjoner. Jeg har også fire bachelorstudenter på småsalamander som har hatt feltarbeid denne forsommeren, og de hadde aldri sett salamander før og fikk en bratt læringskurve! Også i år har jeg fulgt med på gytetidspunkt for frosk og padde i utvalgte tjern i Kristiansand, og har engasjert venner og studenter som bor i nærheten til å gå ut i mørket for å telle padder under parringstida. I tillegg har jeg fulgt med når hoggorm kommer ut fra vinterdvalen på et par utvalgte lokaliteter.

I år har jeg hatt med flere personer ut i felt for at de skal lære om slettsnok, og jeg har drevet generell folkeopplysning ute i felt fordi slettsnok-stedene ligger på steder der mange går på tur. Jeg har hatt med en ansatt ved Medieavdelinga på UiA som har skrevet en stor artikkel om slettsnokprosjektet i UiA-magasinet som utkommer en gang per år. I tillegg har jeg snakket om slettsnok på radio NRK Sørlandet, senest 4.november 2019. Jeg har holdt 3 foredrag om slettsnok i 2019, 2 ganger i Kristiansand og en gang i Rogaland. Også i år arrangerte jeg slangetreff i Kristiansand 12. og 13. juni, der to slangeeksperter fra Østlandet (Kjeld Henrik Ophus og Pål Sørensen) kom ned til Kristiansand og tilbrakte 2 dager i felt sammen med oss. Vi var 8 personer til stede på dette, og det er alltid utrolig lærerikt å være sammen med slike kapasiteter ute i felt. For øvrig har jeg reist noe rundt i Agder og leita etter herpetiler, men har hatt hovedfokus på en ny slettsnok-lokalitet på Møvik Fort i Kristiansand der det viste seg at jeg har funnet over 50 ulike slettsnoker etter endt feltsesong. Her er også buorm, hoggorm, stålorm, nordpadde og småsalamander. 28 metallplater ble lagt ut på Møvik Fort 1.mai 2019 (fikk tillatelse), og disse har blitt regelmessig sjekket av 2 bachelorstudenter gjennom 3 sommermåneder. Oppslag på portene her gjorde at mange turgåere og turister lærte om slettsnoken og meldte i fra når de så noen.

Nasjonal kartlegging av slettsnok

Gjennom hele sommerhalvåret har jeg sendt epost til alle lokalavisene i hvert fylke innen slettsnokens utbredelsesområde, med start i Rogaland og avslutning i Østfold. Lokalavisene fikk tilsendt et faktark om slettsnok og 2 fotografier, og ble oppfordret til å trykke dette for å få publikum til å hjelpe forskeren med å finne ut mer om slettsnokens utbredelse. Det var viktig å få avisene til å trykke epostadressa til slettsnokforskeren (meg), slik at publikum enkelt kunne sende inn bilder og informasjon. Jeg har ikke oversikt over hvilke lokalaviser som trykket /ikke trykket dette. Det kom inn nesten 400 eposter, telefoner, sms-er og facebookmeldinger. Alle fikk svar med en gang. Noen sendte bilde av en buorm, hoggorm eller stålorm og spurte om det var denne arten jeg leita etter. Da fikk jeg forklart hvordan man ser forskjell på artene, og jeg føler at jeg har bedrevet viktig folkeopplysning. Veldig mange sendte bilder og videoer av slettsnok, så det er tydelig at denne arten ikke er totalt ukjent for mange mennesker. Det kom inn en del bilder og informasjon som var svært interessante, og det er tydelig at forskere kan få mye interessant informasjon ved å drive slike kartlegginger ved hjelp av publikum. Citizen science-prosjekter går begge veier, ved at publikum hjelper forskninga og at forskninga bidrar til kunnskapsoverføring til publikum. Jeg har fått mange eposter der folk uttrykker at de er glade for å ha lært noe nytt, eller de er takknemlige for at slangen de har rundt hytta ikke er hoggorm. Dette er folkeopplysning i høyeste grad! Det eneste negative å si om undersøkelsen er at det er velDIG tidkrevende å legge inn opplysningene i Artsobservasjoner. Og det hele ble mye mer tidkrevende fordi folk ikke ga god nok stedsinformasjon første gangen, og jeg måtte ta kontakt opptil flere ganger for å få nok opplysninger til å kunne bruke informasjonen. Artsobservasjoner har ikke søkemulighet på stedsnavn, så jeg må ha både Norgeskart og Gulesiderkart oppe samtidig for å finne stedsnavnene der, og så prøve å finne stedet på kartet i Artsobservasjoner. Dette gjør at jeg kvier meg for å fortsette slike typer kartlegginger i framtida.

I tillegg til å få hjelp av lokalavisene, har jeg kontaktet personer i det herpetologiske miljøet direkte og bedt dem om å legge slettsnokobservasjoner ut på Artsobservasjoner (AO), eller sende dem til meg så jeg kan legge ut. Her har jeg erfart at herpetologene ikke ønsker å offentliggjøre sine beste herpetilsteder, så de velger ofte å ikke legge dem ut i AO, eller de legger dem som «skjult». Flere ganger har jeg oppfordret folk til å rapportere sine herpetil-observasjoner, spesielt slettsnok, på de herpetologiske facebooksidene.

Etter at jeg har lagt ut mange slettsnokobservasjoner på AO i fra to lokaliteter i Kristiansand i noen år, så virker det som at det forsvinner slettsnokindivider derfra, spesielt fra det ene stedet. Jeg har derfor vært mer tilbakeholden med å legge ut så

mange observasjoner fra de samme stedene nå i 2019. Til dels legger jeg dem ut som «skjult» på AO. Dette er en vanskelig avveining å gjøre.

Med vennlig hilsen
Beate Strøm Johansen